

Боковец В. В., Паламарьова О. І.

к.е.н., доцент кафедри менеджменту і адміністрування, магістр
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, Україна

Боковец В. В., Паламарева Е. И.

Винницкий торгово-экономический институт КНТЭУ, Украина

Bokovets V. V., Palamaryova E. I.

Vinnitsa trade and economic institution KNTEU, Ukraine

**ВИРОБНИЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК СКЛАДОВА ВНУТРІШНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВ**

**ПРОИЗВОДСТВЕННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ
ВНУТРЕННЕЙ СРЕДЫ ПРЕДПРИЯТИЙ**

**PRODUCTION POTENTIAL AS CONSTITUENT OF INTERNAL
ENVIRONMENT OF ENTERPRISES**

У статті проаналізовано внутрішнє середовище підприємств. Використовуючи системний підхід до аналізу внутрішнього середовища, охарактеризовано воно як виробничий потенціал.

Ключові слова: підприємство, внутрішнє середовище, виробничий потенціал, управління, конкурентоспроможність.

В статье проанализирована внутренняя среда предприятий. Используя системный подход к анализу внутренней среды, охарактеризовано оно как производственный потенциал.

Ключевые слова: предприятие, внутренняя среда, производственный потенциал, управление, конкурентоспособность.

The internal environment of enterprises is analysed in the article. Using approach of the systems to the analysis of internal environment, it is described it as production potential.

Keywords: enterprise, internal environment, production potential, management, competitiveness.

Актуальність теми. Важливою умовою забезпечення стійкого розвитку економіки України є вдосконалення системи управління внутрішнім середовищем підприємств на основі впровадження досягнень світової науки та практики менеджменту. Особливого значення в сучасних умовах господарювання набуває проблема підвищення координованості бізнес-процесів внутрішнього середовища підприємства та ефективності прийняття управлінських рішень для вирішення стратегічних та оперативних задач.

Необхідність в системній інтеграції різноманітних аспектів управління бізнес-процесами в середині підприємства стала однією із основних причин впровадження ефективних систем, новітніх технологій в світовій теорії та практиці управління. Впровадження ефективних методів управління дозволяє підвищити рівень координованості процесів планування, контролю, обліку, аналізу і регулювання на підприємстві, забезпеченості їх методичною та інформаційною базою, за рахунок чого дозволяє підвищити якість управлінських рішень та ефективність системи управління в цілому по підприємству.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Великий внесок у розвиток теоретичних та практичних питань управління внутрішнім середовищем здійснили західні вчені-економісти Й. Вебер, А. Дайле, Д. Джексон, Р. Ентоні, Е. Майер, Т. Райхман, К. Серфлінг, Х. Фольмут, Д. Хан, П. Хорват, а також вчені-економісти України та країн СНД, зокрема: О. О. Ананькіна, С. Ф. Голов, Н. Г. Данілочкіна, О. М. Кармінський, С. Н. Петренко, М. С. Пушкар, В. П. Савчук, Л. А. Сухарева, О. О. Терещенко та ін.

При всій значимості проведених наукових досліджень, окремі питання ефективного управління внутрішнім середовищем на промисловому підприємстві вивчені недостатньо. В науковій літературі немає однозначного підходу до визначення економічної сутності самого управління промисловим підприємством, недостатньо досліджено механізм оперативного управління всіма підрозділами та виробничими цехами на промисловому підприємстві, недостатньо вивчено методологічні та методичні питання підвищення ефективності управління внутрішнім середовищем з використанням механізмів,

та методики оцінки внутрішнього середовища підприємства враховуючи різні новітні інформаційні програми, які вчасно дають змогу реагувати на будь-які відхилення в усіх напрямках діяльності виробничого підприємства.

Мета статті. Метою статті є розробка методологічних положень та методичних рекомендацій щодо розробки ефективного механізму управління внутрішнім середовищем на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Об'єктивні зміни в методології та в методиці управління і контролю, планування всіх напрямів діяльності підприємства в умовах ринку, а також в системі прийняття управлінських рішень потребують комплексної розробки питання ефективного управління внутрішнім середовищем, а також контроль за реагуванням будь-яких відхилень в господарській діяльності підприємства.

Аналіз внутрішнього середовища підприємства має здійснюватися з урахуванням тенденцій, що склалися в зовнішньому середовищі. У процесі цього аналізу перевіряється вся система господарювання підприємства та окремих його підсистем щодо реалізації можливостей, які зовнішнє середовище надає підприємству, а також вживаються заходи щодо запобігання й послаблення загрози його існуванню, тобто виявляються сильні та слабкі сторони з оцінкою ймовірності реалізації перших і подолання останніх Аналіз «стратегічного рівня» підприємства — це аналіз, у якому внутрішні характеристики трактуються у порівнянні з параметрами діяльності інших, насамперед процвітаючих підприємств конкурентів [1].

Порівняльна характеристика дає змогу виявити ключові, внутрішні фактори конкурентоспроможності, які допомагають підприємству забезпечувати досить тривале своє функціонування та розвиток в умовах несталого, динамічного, нерідко ворожого оточення.

Ключові фактори конкурентоспроможності — це унікальна комбінація наявного виробничого потенціалу підприємства з нагромадженим у минулому

досвідом його використання і сформованим іміджем, що сприяють виготовленню конкурентоспроможної продукції, завдяки реалізації якої підприємство здатне забезпечити своє існування в довгостроковій перспективі.

Використовуючи системний підхід до аналізу внутрішнього середовища, доцільно трактувати його як виробничий потенціал, сутність якого ширша, наприклад за «технічне ядро організації» Томпсона.

Виробничий потенціал підприємства являє собою систему взаємопов'язаних елементів, які виконують різні функції у процесі забезпечення випуску продукції та досягнення інших цілей розвитку підприємства. А тому можна стверджувати, що йому притаманні всі риси, властиві будь-якій системі: цілісність, цілеспрямованість; складність; взаємозамінність, альтернативність його елементів; взаємозв'язок, взаємодія елементів виробничого потенціалу; самовідтворюваність; інноваційна сприйнятливість; гнучкість; соціальноекономічні наслідки використання; історичні умови та особливості формування й використання; фізичне та моральне старіння [2].

Виробничий потенціал — це система взаємопов'язаних та до певних меж взаємозамінних, у певний спосіб організованих і спрямованих на досягнення поставлених цілей ресурсів, які становлять, у свою чергу, окремі виробничі та управлінські підсистеми підприємства [3].

Важливе значення має не лише обсяг цих складових, а й те, як використовуються окремі елементи потенціалу. Це в свою чергу залежить від рівня взаємодії, співвідношення частин виробничого потенціалу, а також прийнятих стратегій розвитку як окремих складових, що знаходять вираження в ресурсних, функціональних і продуктових стратегіях, так і підприємства загалом. Результати цільового аналізу всього потенціалу, а також окремих його елементів є основою для.

- вибору стратегій та визначення термінів їхнього виконання;
- визначення напрямків та швидкості нагромадження, зміни структури потенціалу та окремих складових;
- формування конкурентоспроможності підприємства;

– прийняття рішень щодо організаційної реструктуризації й розвитку[4].

Висновки. Отже, підбиваючи підсумок, треба навести показники, які можна використати для аналізу внутрішнього середовища підприємств:

- імідж підприємства, наявність чітко визначених цілей та стратегій;
- рівень самостійності підприємства (форма власності);
- конкурентоспроможність підприємства, можливість конкуренції з вітчизняними та зарубіжними організаціями;
- «оптимальність розмірів» підприємства (рівень концентрації);
- складність і гнучкість виробничої системи (рівень спеціалізації та можливості виробничої диверсифікації);
- профіль виробничого потенціалу (цільова оцінка);
- фаза «життєвого циклу» підприємства та його окремих час
- додана вартість продукту.

Список використаних джерел:

1. Боковець В.В. Основи менеджменту: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей.-Вінниця: ВФЕУ.-2010.-495 с.
2. Грозний І.С. Розвиток промислового виробництва: методи, моделі та інструменти: монографія / Грозний І.С., Лепа Р.М. та ін.; [під заг. ред. І.С. Грозного] / НАН України, Ін-т економіки промисловості. – Донецьк, 2010. – 338 с.
3. Управління підприємством: організаційно-економічний аспект: монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. В.М. Нижника, канд. екон. наук, доц. М.В. Ніколайчука. – Хмельницький: Вид-во ХНУ, 2010. – 389 с.
4. Управління потенціалом підприємства: навчальний посібник / Ігор Должанський, Тетяна Загорна, Ольга Удалих; М-во освіти і науки України, Макіївський економіко-гуманітарний ін-т. - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 360 с.